C:\Users\Plazma\Desktop\detektvky a valečné\Beletria\Block Lawrence\Block_Lawrence-Lupic_ktery_citil_kour.pdb

PDB Name: Block_Lawrence-Lupic_ktery_citi
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.8.1973
Modification Date: 16.8.1973
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Lawrence Block

LUPIČ, KTERÝ CÍTIL KOUŘ
(s Lynne Wood Blockovou)

Zrovna jsem se chystal zazvonit podruhé, když se dveře otevřely. Čekal jsem Karla Bellermanna a místo toho jsem měl před sebou ženu, jíž splývavé blond vlasy rámovaly jinak přísnou tvář s vysoko posazenými lícními kostmi. Vypadala, jako by ji život už nejednou zklamal, ale ona se tím ani za nic nechtěla nechat vyvést z míry.
Představil jsem se a ona přikývla. "Ano, pane Rhodenbarre," pravila. "Karl vás očekává. Teď ho nemohu rušit, protože je v knihovně se svými svazky. Pojďte laskavě do obývacího pokoje, já vám přinesu kávu a Karl bude u vás," podívala se na hodinky, "za pouhých dvanáct minut."
Za dvanáct minut bude poledne a to byla doba, na kterou mne Karl pozval. Jel jsem vlakem z New Yorku a z nádraží taxíkem, a jelikož nebylo žádné zdržení, dorazil jsem o dvanáct minut dříve. Jak to tak vypadalo, mohl jsem si těch dvanáct minut klidně ušetřit.
Maličko mě to rozmrzelo, ale příliš překvapen jsem nebyl. Karl Bellermann, patrně nejvýznamnější sběratel detektivních románů v zemi, se zhlédl v Nero Wolfeovi, nesrovnatelném hrdinovi Rexe Stouta. Wolfe, náruživý pěstitel orchidejí, strávil dvě hodiny ráno a dvě odpoledne se svými rostlinami, ať se dělo, co se dělo; po tu dobu ho nikdo nesměl vyrušovat. Bellermann nebyl ve skutečném životě o nic pružnější než Wolfe v literatuře a vymezil si pro své holdování knihám dobu ještě delší, po kterou ani nepřijímal návštěvníky, ani s nimi nehovořil telefonem.
Obývací pokoj, kam mne plavovlasá dáma zavedla, byl hezky zařízen a křeslo, do něhož mne usadila, bylo příjemně pohodlné. Nalila mi skvělou kávu, silnou, tmavou a osvěžující. Vzal jsem si poslední číslo Elkry Queen a byl jsem v polovině příběhu Petera Loveseyho a na konci druhého šálku kávy, když se otevřely dveře a vstoupil Karl Bellermann.
"Bernie," řekl. "Bernie Rhodenbarre."
"Karle."
Jste hodný, že jste přišel. Našel jste nás bez problémů?"
"Vzal jsem si z nádraží taxíka. Řidič ten dům znal."
Zasmál se. "To se nedivím. A vsadil bych se, že vím, jak ho nazval. ‚Bellermannův potrhlý barák, nemýlím se?"
"No...," řekl jsem.
Jen nešetřete můj útlocit. Tak ho nazývají všichni zdejší samorostlí občané. Pohrdají tím, čemu nerozumějí. V jejich očích je jeho architektura přeplácaná, příliš se v ní mísí slohy, trochu je to zámek z Porýní, trochu alpská salaš. A ta knihovna, proti níž je celý dům hotový pidimužík, jim připomíná ocas, který vrtí psem. Váš řidič je velmi pravděpodobně muž, jenž vlastní jedinou knihu, bibli, kterou dostal při konfirmaci a kterou od té doby neotevřel. Že někdo může věnovat svým knihám větší část svého domu - a fakticky větší část svého života -, to se mu nutně musí jevit jako příklad pozoruhodné výstřednosti." Zamrkal. "I když by to patrně formuloval jinak."
To skutečně udělal. "Ten chlap to nemá v bedně v pořádku," svěřil se mi řidič důvěrně. "Stačí se podívat na ten jeho barák a je vám to jasný. Ten určitě jí jednou jídelní hůlkou."

Za několik minut jsem usedal k obědu s Karlem Bellermannem a jídelní hůlky na stole nebyly. Jedl vidličkou a zacházel s ní stejně obratně jako románový milovník orchidejí. Měli jsme vepřovou ledvinu s pečenými brambory a dušeným květákem a Bellermann si dával ode všeho dvakrát.
Kam to ukládal, nevím. Byl to vysoký, hubený pán kolem pětapadesáti, s bohatou kšticí ocelově šedých vlasů a o něco tmavším knírem. Na to, že byl doma se svými knihami, se oblékl dost pečlivě - měl kravatu, vestu a donegalské tvídové sako - a nelichotil jsem si, že by to bylo kvůli mně. Měl jsem pocit, že podobně se strojí sedm dní v týdnu, a nepřekvapilo by mě, kdyby mi řekli, že si denně váže k večeři černého motýlka.
Zastal většinu konverzace při obědě, hovořil o přednostech Hammeta v porovnání s Chandlerem, přemítal o tom, že detektivů ženského pohlaví je zřejmě v románech víc než ve skutečném životě. Já neměl pocit, že bych měl příliš zasahovat, a paní Bellermannová neřekla ani slovo, vyjma když nabízela zákusek (apfelkuchen, lehčí než vzduch a sladší než pomsta) a kávu (stejný druh jako předtím, ale čerstvě uvařenou a pokud možná ještě silnější a tmavší, jakož i s větší svěžestí). Karl i já jsme odmítli druhý kousek koláče, ale přijali druhý šálek kávy, a pak se Karl významně obrátil

ke své ženě a pokynul jí.
"Díky, Evo," řekl. A ona vstala, div že se neuklonila, a odešla z místnosti.
"Opouští nás, abychom se mohli věnovat brandy a doutníkům," pravil, "ale na brandy je brzy a na Schloss Bellermann nikdo nekouří."
"Schloss Bellermann?"
"To šprýmuji. Když ho ostatní titulují .Bellermannův potrhlý barák', proč bych mu já nemohl říkat zámek, Schloss Bellermann? Ne?"
"Proč ne?"
Podíval se na hodinky. "Ale dovolte mi, abych vám ukázal svou knihovnu," řekl, "a vy mi pak ukážete, co jste mi přinesl."
Diagonální příčky dělily dveře na několik tuctů dílců kárového tvaru, z nichž každý byl vyložen tabulkou zrcadlového skla. Efekt byl neobvyklý a já se zeptal, zda je skrze ta zrcadla z druhé strany vidět.
Jako na policejní stanici?" Zdvihl obočí. "Mluví z vás vaše minulost, Bernie, viďte? Ale ne, je to víc než jen policejní trik na zločince. Na druhé straně zrcadla," zaťukal nehtem na tabulku, "je solidní ocelová deska, čtyři centimetry silná. Stěny knihovny jsou také zesíleny ocelovými pláty. Vnější zdi jsou z betonu vyztuženého ocelovou armaturou. A podívejte se na tenhle zámek."
Byl to poulard, nepopsatelně složitý mechanismus, z jehož klíče nedokáže udělat duplikát snad ani jeden zámečník z deseti tisíc.
"Nedobytný," řekl. "Dávají na to záruku."
"Myslím, že je to tak."
Zasunul nenapodobitelný klíč do nedobytného zámku a otevřel pancéřované dveře. Uvnitř byla místnost vysoká přes dvě patra se systémem žebříků dosahujících až ke stropu. Knihovna vysoká jako celý dům měla ve výšce pěti a půl metru panelový strop ze světlého a tmavého dřeva v růžicovém vzoru. Podlahu ode zdi ke zdi pokrýval koberec a většinu jeho plochy zase kryly orientální běhouny. Podél stěn, jak se dalo čekat, se od podlahy ke stropu táhly regály na knihy a na nich kromě knih nebylo nic jiného. Žádné obrazy, žádné čínské vázy, žádné bronzové figurky zvířat, žádné zbraně, žádné zvlhčovače doutníků, žádné rodinné portréty v rámečcích, žádné ručně kolorované rytiny Niagarských vodopádů, žádné lovecké trofeje, žádné Laliqueovy sošky, žádný limogeský porcelán, nic než knihy, někdy zapřené bronzovými stojany, ale většinou sahající od jednoho konce oddělení v regále ke druhému.
"Knihy," pronesl s úctou - a zbytečně, pomyslel jsem si. Jsem knihkupec, a tak knížky poznám, když je vidím.
"Knihy," potvrdil jsem.
"Věřím, že jsou šťastné."
"Šťastné?"
"Překvapuje vás to? Proč by předměty měly postrádat cit, zvlášť předměty tak senzitivní, jako jsou knihy? A může-li kniha chovat city, pak tyhle knihy musejí být šťastné. Vlastní je a pečuje o ně muž, kterému na nich nesmírně záleží. A jsou umístěny v prostoru, kde je dokonale postaráno o jejich bezpečí a pohodlí."
"Tak to rozhodně vypadá."
Přikývl. Jen dvě okna, samozřejmě na severní straně, aby dovnitř nikdy nepadalo přímé sluneční světlo. Ve slunci blednou hřbety a barvu ztrácejí i přebaly. Slunce je prostě nepřítel knih a sem nemá přístup."
"To je dobré," řekl jsem. "Výkladní skříň mého obchodu je otočena k jihu a dům naproti ji sice proti slunci trochu stíní, ale nějaké světlo se tam dostane. Musím se postarat, aby k žádnému lepšímu svazku slunce nemohlo."
"Měl byste výlohu začernit," podotkl, "nebo ji zakrýt těžkými závěsy. Nebo obojí."
"Inu, já rád pozoruju ulici," řekl jsem. "A moje kočka si libuje na sluníčku."
Zaškaredil se. "Kočka? Tam, kde je plno knih?"
"Té by se nic nestalo," ubezpečil jsem ho, "ani v místnosti plné houpacích židlí. Je to bezocasá kočka z ostrova Man. A je to kočka poctivě pracující. Mně kdysi dělaly škodu na knížkách myši a s tím je konec od chvíle, kdy přišla do domu ona."
"Sem se žádná myš nedostane," prohlásil Bellermann, "a kočka zrovna tak, s jejími chlupy a zápachem. Mé knihy nemůže napadnout plíseň ani hniloba. Cítíte to ovzduší?"
"Ovzduší?"
"Stálých 17 stupňů Celsia," pravil. "Dost chladno, ale pro mé knihy to pravé. Já si obléknu vestu a je mi dobře. Ostatně i ony mají své vestičky. Přebaly proti prachu! Ha, ha!"
"Ha, ha!" souhlasil jsem.
"Vlhkost šedesát procent," pokračoval. "Nikdy se nemění. Přílišným suchem se vysouší klíh. Přílišným vlhkem stránky práchnivějí. Tady se nemůže stát jedno ani druhé."
"To člověka uklidňuje."
"Zajisté. Vzduch je pravidelně čištěn, nejen klimatizací, ale také zvláštními filtry, které zadržují i opravdu mikroskopické nečistoty. Žádná kniha by si nemohla přát bezpečnější nebo příjemnější prostředí."
Zavětřil jsem v tom ovzduší. Bylo chladné a ani moc vlhké, ani moc suché a tak dokonale prosté nečistot, jak jen to moderní věda dokáže zajistit. Svraštil jsem nos, jako bych byl zachytil závan čehosi.
"Co takhle oheň?" tázal jsem se.
"Ocelové stěny, ocelové dveře, trojvrstvá okna s neprůstřelným sklem odolným proti horku. Speciální izolace ve stěnách, stropě a podlaze. Celý dům by mohl vyhořet do základů, Bernie, a tahle místnost a její obsah by neutrpěly ani v nejmenším. Je to jeden obrovský protipožární sejf."
"Ale kdyby požár propukl tady uvnitř..."

Jak? Já nekouřím ani si nehraji se zápalkami. Nejsou tu skříně s hadry od oleje ani balíky dějícího sena, které by chytily samovznícením."
"To ne, ale..."
"A i kdyby tu požár vznikl," triumfoval, "byl by uhašen skoro dříve, než by se rozhořel." Rozmáchl se kolem a já jsem si všiml kulatých kovových předmětů vyčuhujících porůznu ze stropu a zdí.
Zvolal jsem: "Automatický protipožární systém? Ten se mi jednou někdo pokoušel v krámě prodat a já ho vyrazil. Oheň je pro knihy hrozné nebezpečí, ale voda je úplná katastrofa. A pak, tyhle věci, jako jsou kouřové alarmy, můžou spustit samy od sebe a co potom? Karle, ani se mi nechce věřit..."
"Zadržte," vztáhl proti mně ruku. "Máte mě za idiota?"
"Ne, ale..."
"Vážně si myslíte, že bych proti ohni použil vodu? Nemáte o mně valné mínění, milý příteli."
"Mám, ale..."
"Tady nebude řádit oheň ani voda. Kniha v mé knihovně se bude cítit - teď si nemohu vzpomenout na ten správný výraz - jako blecha v kožichu?"
"Veš," opravil jsem ho. "Říká se jako veš v kožiše, pokud se nemýlím."
Odpověděl mi tím, že se ošil, právě jako by blechu v kožiše pocítil sám. "Ostatně my nemáme kdy na jazykové hříčky," dodal. "Od dvou do šesti musím být v knihovně se svými knihami a už je třináct padesát." "Vždyť už v knihovně jste."
"Sám," řekl. Jen knihy musejí být mou společností. Tak. Co jste mi přinesl?"
Otevřel jsem aktovku, vyňal tlustou obálku, zalovil v ní jako malý kouzelník a vytáhl opravdovou lahůdku. Vzhlédl jsem ještě včas, abych na Bellermannově tváři zahlédl nekontrolovatelný výraz, a ten vypovídal nesmírně mnoho. Jak často vídáte člověka, kterému se sbíhají sliny sotva hodinu po vydatném obědě?
Vztáhl ruce a já mu knihu do nich položil. "Fer-de-lance," pronesl s úctou. "Nero Wolfe na svém počátku, nejvzácnější a nejžádanější kniha z celého souboru. Sotva je nejlepší jako román, řekl bych. Stout potřeboval několik knih na to, aby jíně vystihl Wolfeův charakter a vybrousil vypravěčský ostrovtip Archieho Goodvina. Ale mistrovství tu bylo od začátku a ta kniha je klenot."
Obracel svazek v rukou, zkoumal přebal vpředu i vzadu. Já samozřejmě jeden exemplář mám," řekl. "První vydání s přebalem. Tenhle je zachovalejší než můj."
"Vlastně je nedotčený," upozornil jsem.
"Dokonalý," připustil, "nebo téměř. Můj má několik trhlinek a bohužel jednu vetší, byť odborně opravenou lepicí páskou. Tenhle vypadá prakticky bezvadný."
"Ano."
"Ale obálka je to nejmenší, že? Toto je zvláštní exemplář."
"To je."
Otevřel knihu a jeho velké ruce si nemohly počínat jemněji, kdyby přesazovaly orchidej. Našel titulní list a četl: "Franklinu Rooseveltovi s upřímnou nadějí ve světlejší zítřek. S úctou Rex Todhunter Stout." Přejel ukazováčkem po věnování. Je to Stoutovo písmo," prohlásil. "On mnoho věnování do svých knih nenapsal, ale já mám dost exemplářů s jeho podpisem, abych tu ruku poznal."
"O pravosti nepochybujte."
"To je samozřejmé. Stout byl liberální demokrat, později přešel ke Světovým federalistům. FDR, stejně jako dnes úřadující prezident, byl velký milovník detektivek. Vypadá to, že dobrou literaturu tohoto žánru dovedou ocenit demokratičtí prezidenti. Eisenhower dával přednost westernům, Nixon měl rád dějiny a životopisy, a jestli vůbec něco čte Reagan, to nevím."
Vzdychl a knihu zavřel. "Panu Gulbenkianovi musí být líto, že o tenhle exemplář přišel."
"Předpokládám, že ano."
"Když jsem se před rokem dozvěděl, že byl oloupen o své nejlepší svazky, uvažoval jsem, jak asi lupič mohl vědět, které knihy má vzít. A samozřejmě jsem připadl na vás."
Neřekl jsem na to nic.
"Opakujte mi svou cenu, Bernie. Osvěžte mi paměť."
Uvedl jsem tu částku.
"Je to hodně," řekl.
"Ta kniha je unikát," upozornil jsem ho.
"Já vím. A vím také, že se s ní nikdy nebudu moci pochlubit. Nikomu se nemohu svěřit, že ji mám. Jen vy a já budeme vědět, že je v mém držení."
"Bude to naše malé tajemství, Karle."
"Naše malé tajemství. Ani pojistit ji nemohu. Gulbenkian aspoň pojištěn byl, viďte? Ale to mu knihu nevrátí. Proč jste ji neprodal zpátky jemu?"
"To bych mohl," řekl jsem, "kdybyste se rozhodl, že ji nechcete."
"Ale já ji samozřejmě chci." Byl by toho pověděl víc, ale pohledem na hodinky zjistil, kolik uhodilo. "Dvě hodiny," pravil a pokynul mi ke dveřím. "Eva už bude mít hotovou mou odpolední kávu. A vy mi jistě prominete, že strávím odpoledne se svými knihami, včetně tohoto nejnovějšího přírůstku."
"Dávejte na něj pozor."
"Bernie! Já ho nebudu ani číst. K tomu mám několik výtisků na čtení, kdybych si přál oživit svůj dojem z Fer-de-lance. Chci tu knihu mít v ruce, být s ní. A v šest hodin potom uzavřeme náš obchod a já vás pozvu k večeři o nic horší než oběd, u něhož jsme právě poseděli. A vy se pak budete moci vrátit do města."

Doprovodil mě ven a za několik okamžiků zase zmizel v knihovně s podnosem, na němž byla stříbrná konvice s kávou, jaké kdysi podávali ve vlacích. Na podnose byl také šálek, cukřenka a konvička se smetanou, spolu s miskou křehkých sušenek. Stál jsem v hale a pozoroval, jak se dveře knihovny zavírají, poslouchal jsem otáčení klíče a klapnutí zámku. Pak jsem se otočil a přede mnou stála Karlova žena Eva.
"Počítám, že tam pobude skutečně celé čtyři hodiny," řekl jsem. "Tak to dělá vždycky."
"Mohl bych si někam vyjet," uvažoval jsem, "ale nemám tu auto. Asi bych mohl jít na procházku. Je krásný den, jasný a slunečný. Váš manžel ovšem sluneční paprsky mezi knihy nepouští, ale v okolí je doufám nechává dopadat, kam si zamanou."
To jí vyvolalo na tváři úsměv.
"Kdybych byl prozíravý, mohl jsem si vzít s sebou něco na čtení. Ne že by tu v domě pár tisíc knížek nebylo, ale jsou všechny zamčené s Karlem."
"Všechny ne," podotkla. "Ve sbírce mého muže jsou jenom knihy vydané před rokem 1975 a ještě pozdější práce několika autorů, které má nejraději. Ale kupuje i jiné současné detektivky a má je porůznu v domě. Knihovna v hostinském pokoji je dost bohatá."
"To je dobrá zpráva. Ostatně já jsem rozečetl jednu povídku v časopise." "V Ellery Queen, viďte? Pojďte se mnou, pane Rhodenbarre..." "Bernie."
"Bernie," špitla a lehounce se začervenala, ty nebezpečné lícní kosti změnily barvu ze slonovinové na jemně růžovou, jakou najdete v otevřené lastuře. "Ukážu vám, kde je hostinský pokoj, Bernie, a hned vám přinesu váš časopis."
Hostinský pokoj byl v prvním poschodí a jeho zasklená knihovnička byla skutečně napěchována detektivkami z poslední doby. Právě jsem vychutnával úvod k jedné z novel s Cuddym od Jeremiaha Healyho, když Eva Bellermannová zaklepala na pootevřené dveře a vešla s podnosem, přesně takovým, jaký nesla manželovi. Káva ve stříbrné konvici, porcelánový šálek se zlatým okrajem a podšálek, podobný tác s křehkými sušenkami. Společnost tomuto nádobí dělal výtisk EQMM, který jsem rozečetl předtím.
Jste nesmírně laskavá," poděkoval jsem. "Ale měla jste přinést ještě jeden šálek, abyste mohla posedět se mnou."
"Kávy už jsem dnes měla moc," řekla, "ale dělat vám pár minut společnost bych mohla, nebude-li vám to vadit."
"Byl bych velmi rád."
Já také," přiznala se, když zavadila o mé křeslo a posadila se na okraj úzké válendy. "Společnosti moc neužiju. Lidé z vesnice si od nás udržují odstup. A Karl má své knihy."
"A zamyká se s nimi..."
"Tři hodiny ráno a čtyři odpoledne. Večer potom vyřizuje korespondenci a odpovídá na telefonické hovory. Je na odpočinku, jak víte, ale musí rozhodovat o investicích a obchodních záležitostech. A o knihách, samozřejmě. Kupuje pořád další." Povzdechla si. "Obávám se, že mu na mne čas prostě nezbývá."
"Musí to být pro vás těžké."
"Jsem osamělá," připustila.
"To si dovedu představit."
"Máme tak málo společného. Někdy se divím, proč si mne vlastně vzal. Knihy jsou celý jeho život."
"A vás vůbec nezajímají?"
Zavrtěla hlavou. Já jim nerozumím. Všechny ty stopy, časové údaje a rafinované vraždy. Je to, jako by člověk luštil křížovku bez tužky. Nebo ještě hůř - jako by dával dohromady skládanku v zatemněné místnosti."
"A na rukou měl rukavice," navrhl jsem.
"To je povedené!" Smála se víc, než si ten žertík zasloužil, a položila mi ruku na paži. "Ale neměla bych vtipkovat o knihách. Vy sám jste knihkupec. Možná že knihy jsou pro vás také celý život."
"Celý život ne," řekl jsem.
"Ale? Co vás ještě zajímá?"
"Krásné ženy," prohodil jsem nedbale.
"Krásné ženy?"
"Jako vy," řekl jsem.

Věřte mi nebo ne, já nic z toho neplánoval. Představoval jsem si, že dočtu tu Loveseyovu povídku a pak se uvelebím s Healyovou knihou, dokud se Karl Bellermann nevynoří ze svého doupěte a nezaplatí mi spoustu peněz za knihu, o níž si myslí, že jsem ji ukradl. Věci se mají tak, že tu knihu Fer-de-lance, kterou jsem mu přinesl, jsem byl plně - nebo dejme tomu více méně - oprávněn prodat. Nikdy mi ani na mysl nepřišlo, abych se vloupal do domu Nizara Gulbenldana v Riverdale: Gulbenkian byl nejen výborný zákazník, ale taky můj přítel, a jakmile jsem se dozvěděl, co ho postihlo, hned jsem mu volal. Ujistil jsem ho, že budu mít uši i oči otevřené, abych mu dal zprávu, kdyby se některý z jeho pokladů objevil na černém nebo šedivém trhu. Jste hodný, Bernie," řekl. Jednou si o tomhletom promluvíme." A po pár měsících jsme si promluvili - a já jsem se dozvěděl, že se žádné vloupání nekonalo. Gulbenkian si sám vypáčil domovní dveře, vybral ze své dobře pojištěné knihovny nejcennější kousky, uklidil je z dohledu (i když nevypudil z mysli), nežli ztrátu oznámil - a od pojišťovny inkasoval odškodné.
Potřeboval prostě peníze a to se mu zdál být dobrý způsob, jak se k nim dostat, aniž se musel rozloučit se svými drahocennými knížkami. Ale teď potřeboval další peníze, jak už to tak bývá, a měl plnou bednu knih, které mu podle zákona nepatřily a které nemohl ani ukázat přátelům, natož aby je vystavil na veřejnosti. Nemohl je ani prodat, ale někdo jiný by mohl. Někdo, o kom by se dalo předpokládat, že je ukradl. Někdo jako já.
"Pro vás by to byla nejjednodušší věc na světě, Berme," říkal mi starý Nizar. "Nebudete se muset nikam dobývat, nic

loupit. Nemusíte se v Riverdaleu ani ukázat. Vy jenom ty knihy prodáte a já vám s radostí dám deset procent ze zisku."
"Polovinu," namítl jsem.
Po dlouhém dohadování jsme se dohodli na třetině, a když jsme potom dohodu zapíjeli, on sliboval, že půjde až na čtyřicet procent, a já připouštěl, že se spokojím s dvaceti. On mi knihy přinesl a já hned viděl, kterou nabídnu první a komu.
Rooseveltův výtisk Fer-de-lance byl nejlepší unikát a nejsnáze se dal identifikovat. O Karlu Bellermannovi se dalo předpokládat, že za ni dá nejvíc a že nejspíš utají její pochybný původ.
Můžete občas slyšet o někom, kdo raději ukradne dolar, než by si jich deset vydělal. (Říkalo se to o mně a nebylo to tak docela neprávem.) Karl Bellermann byl člověk, který by raději koupil kradenou knihu za tisíc dolarů, než by za ni zaplatil polovinu legálně. Prodal jsem mu už leccos, něco kradeného, něco ne, a opravdu do extáze ho dostal každý svazek s temnou minulostí.
Podle jeho přesvědčení jsem uzmul Fer-de-lance zákonitému majiteli, který by byl bez sebe zlostí, kdyby věděl, kde teď kniha je. Já ovšem věděl, jak se věci mají - Gulbenkian s radostí shrábne dvě třetiny toho, co z Bellermanna vyždímám, a bude moc dobře vědět, kde kniha je a jak se tam dostala.
V jistém smyslu jsem Karla Bellermanna doběhl, ale nijak jsem tím neporušil svůj morální kodex, připusťme, že pružný. Bylo to ovšem něco úplně jiného než zneužít mužovy pohostinnosti a vztáhnout ruku na jeho krásnou mladou ženu. Inu, co mám na to říct? Nikdo není dokonalý.

Ležel jsem pak s hlavou zabořenou do polštáře a dumal o tom, co člověka přiměje k tomu, že dá přednost kožené pohovce a sálu plnému knih před pohodlnou postelí a vášnivou plavovláskou v ní. Podivoval jsem se vrtochům lidské nátury, ale Eva mě popleskala po hrudi a vnutila mi šálek kávy.
Byla znamenitá a po našem malém intermezzu mi přišla víc než vhod. I na sušenkách jsem si pochutnával. Eva si vzala jednu, ale kávu nechtěla. Prý když ji pije odpoledne, v noci pak špatně spí.
"Mě káva nikdy vzhůru neudrží," říkal jsem. Jako kdyby měla na mne opačný účinek. Čím víc jí vypiju, tím jsem ospalejší."
"Možná že jsi ospalý ze mne."
"Možná."
Přitulila se ke mně a zajímavými oblinami svého těla se přitiskla k mému. "Snad bychom měli na pár minut zavřít oči," zašeptala.
Příští věc, kterou jsem si uvědomil, byla, že mnou třese za rameno. "Bernie, my jsme usnuli!"
"Fakticky?"
"Podívej se na hodiny! Je skoro šest. Karl každou chvíli vyjde z knihovny."
"Ufuf."
Vyskočila z postele a vklouzla do šatů. "Já jdu dolů," vydechla. "Ty se v klidu oblékni, hlavně abychom nebyli spolu."
A než jsem ze sebe mohl cokoli vypravit, byla pryč.
Měl jsem sto chutí zase zamhouřit oči a sladce dřímat. Místo toho jsem se donutil vstát, rychle jsem se pro osvěžení osprchoval a oblékl se. Chvilku jsem stál nahoře na schodišti, jestli uslyším hovor, a v naději, že to nebudou hlasy hněvivé. Neslyšel jsem hlasy žádné, hněvivé ani jiné, neslyšel jsem vůbec nic.
Je tam ticho, myslel jsem si po vzoru mnoha vedlejších postav z westernů. A ta myšlenka se mi vracela, jak ji v týchž westernech opakovávají hlavní hrdinové: Tak jest - až příliš ticho.
Sešel jsem ze schodů a v chodbě za rohem narazil na Evu. "On ještě nevyšel ven," řekla. "Bernie, já se bojím."
"Třeba ztratil pojem o čase."
"Kdepak. On je jako švýcarské hodinky a taky má švýcarské hodinky a pořád se na ně dívá. Každý den vychází přesně úderem šesté. Teď je deset minut po šesté a on tu není!"
"Možná že už vyšel a..."
"Co a?"
Já nevím. Zajel si do města koupit noviny."
"To on nedělá. A auto je v garáži."
"Mohl jít na procházku."
"Procházky on nenávidí. Bernie, on je pořád tam."
"No prosím, vždyť má na to právo. Je to jeho knihovna a jeho knihy. Když tam chce být..."
Já mám strach, že se mu něco stalo, Bernie. Klepala jsem na dveře. Klepala jsem hlasitě. Neslyšel jsi mě tam nahoře?"
"Ne, ale asi jsem ani nemohl. Byl jsem přece dost daleko a chvíli jsem se taky sprchoval. Takže on ti neodpověděl."
"Ne."
"Ale vždyť to tam musí být hodně zvukotěsné. Třeba tě neslyšel."
"Klepávala jsem i dřív. A vždycky mě slyšel."
"Možná tě slyšel i tentokrát, ale řekl si, že tě bude ignorovat." Proč jsem hledal tolik námitek? Snad proto, že jsem si sám nechtěl připustit, že je vážný důvod k poplachu.
"Bernie," řekla. "Co když je mu špatně? Co když dostal infarkt?"
"To se asi vyloučit nedá, ale..."
"Myslím, že bych měla zavolat policii."
Počítám, že to je můj osobní názor, ale já tohle skoro nikdy nepokládám za moc dobrý nápad. Ani teď mě nijak nenadchl, vzhledem k té kradené knize a mému trestnímu rejstříku, nemluvě o svědomí, které jsem si zatížil před pár hodinami v hostinském pokoji.

"Policii ne," řekl jsem. "Ještě ne. Nejdřív se ujistěme, že si jen nezdřímL nebo není zabraný do čtení."
"Ale jak? Dveře jsou zamčené."
"Druhý klíč tu není?"
"Pokud je, tak on mi o něm neřekl. K jeho drahocenným knihám má přístup pouze on."
"Okno," řekl jsem.
"To se nedá otevřít. Má tři vrstvy neprůstřelného skla a..."
"A vyrazit se nedá ani beranidlem," doplnil jsem ji. "To mi všechno říkal. Ale vidět se snad skrz něj dá, ne?"

"Je tam," oznámil jsem jí. "Aspoň nohy tam má."
"Nohy?"
"Zády k oknům tam stojí velká kožená pohovka a on v ní sedí. Celého ho vidět není, ale nohy ano."
"Co jsi na nich viděl?"
"Trčí před křeslo a jsou obuté. Jinak toho z nohou tak moc nevyčteš."
Zaťal jsem pěst a zabouchal na okno. Nevěděl jsem, jak by na to měly nohy reagovat, ale ani se nepohnuly.
"Policie," pípla Eva. Já je radši zavolám."
"Ještě chvíli počkej," řekl jsem.
Poulard je zámek hrozný, to je bez debaty. Mistrovské dílo svého druhu a tak dále. Ale nevím, jak přišli na to, že je nedobytný. Když jsem poprvé v jednom inzerátu na to slovo narazil, bylo mi jasné, co napadlo Alexandra, když se doslechl o gordickém uzlu. Že nedobytný? Na to se podíváme!
Zámek ve dveřích knihovny odolával statečně. Ale já jsem si přinesl sadu paklíčů a jiných nástrojů, bez kterých nevyjdu z domu, a nasadil jsem je na ten úkol (spolu s uměním, které mám od pánaboha).
A ty dveře jsem otevřel.
"Bernie," řekla Eva celá ustrnulá. "Kde ses to naučil?"
"U skautů," odtušil jsem. "Dají ti za to odznáček, když si o něj řekneš. Karle? Karle, jste v pořádku?"
Seděl v lenošce a my jsme z něj teď viděli víc než jen boty v perfektních botách. Ruce měl v klíně a držel v nich knihu Williama Campbella Gaulta. Hlavu zvrátil dozadu, oči zavřel. Každý v něm musel vidět člověka, který si schrupl nad knížkou.
Stáli jsme a dívali se na něj a mně na chvilku přišlo zavětřit. Když jsem navštívil tuto pozoruhodnou místnost poprvé, něco jsem ve vzduchu cítil, ale teď jsem toho nezachytil ani závan.
"Bernie..."
Podíval jsem se dolů, pátral po podlaze, přebíhal očima po kaštanovém koberci a menších běhounech, které jeho většinu pokrývaly. Poklekl jsem na koleno malého peršana - pokud můžu hádat, byl to tabríz, ale já o kobercích vím léně, než by se na dobrého lupiče slušelo. Podíval jsem se na něj podrobněji Eva se mě zeptala, co to dělám.
"Jen se snažím být nápomocný," řekl jsem. "Neztratila jsi kontaktní čočku?" Já kontaktní čočky nenosím."
"Tak se pletu." Vstal jsem, šel k té velké kožené pohovce a pro pořádek jsem složil Karlu Bellermannovi ruku na čelo. Bylo studené, jak se dalo čekat. Je..." Přikývl jsem. "Radši zavolej policii."

Detektiv Elmer Crittenden byl podsaditý chlapík ve větrovce barvy khaki. Ostražitě pozoroval stěny pokryté knihami, jako by se bál, že ho někdo vyzve, aby si sedl a jednu po druhé je všechny přečetl. Odhaduji, že s nimi měl méně zkušeností než s nebožtíky.
"Nejspíš to bude od srdce," podotkl na adresu mrtvého. "V takových případech to tak bývá. Stěžoval si někdy, že ho bolí na prsou? Na takovou bolest vystřelující do levé paže? Něco na ten způsob?"
Eva to popřela.
"Možná že o tom jen nemluvil," mínil Crittenden. "Nebo takové varovné příznaky neměl. Podle toho, jak sedí, a vůbec, bych řekl, že to přišlo rychle. Mohl
jen na chvilku zdřímnout a umřel ve spánku."
"Aspoň netrpěl," hlesla Eva.
Crittenden pozvedl Karlovi oční víčko, podíval se stranou, na několika místech mrtvoly dotkl a řekl: "Skoro to vypadá, jako by ho někdo zadusil, ale pochybuji, že by sem vletěl oknem nějaký velký kropenatý pták a podržel mu na obličeji polštář. Přece jen to bude srdeční infarkt a nerad bych šlápl vedle."
Mám to nechat být? Pohlédl jsem na Crittendena, na Evu, na růžicový vzor na vysokém stropě a na předpokládaný tabríz dole. Pak jsem upřel oči na Karla, toho schovaného bibliofila s Rooseveltovým Fer-de-lance na stolku vedle pohovky. Byl to můj zákazník a přišel o život s knížkou, kterou jsem mu přinesl, na dosah ruky.
"Mám ho nechat, ať requiescat v relativním pace?. Nebo mám sehrát aktivní roli?
"Myslím, že jste měl pravdu," řekl jsem Crittendenovi. "Myslím, že byl zadušen.
"Co vás k tomu názoru vede, pane? Vždyť jste se mu ani nepodíval pořádně na oči?"
Já věřím vašim očím," řekl jsem. "A nemyslím ani, že to udělal nějaký velký kropenatý pták."
"Ale?"
Je to klasický případ," vyjádřil jsem se, "a Karlovi by se to určitě líbilo, při jeho vášni pro detektivky. Pokud už měl zemřít, patrně by si přál, aby se to stalo v zamčeném pokoji. A ne jen tak v nějakém zamčeném pokoji, nýbrž za nedobytným Poulardovým zámkem, se zdmi vyztuženými ocelí a okny, která se nedají otevřít."
"Byl zabezpečený lip než ve Fort Knox," potvrdil Crittenden. "To byl," dodal jsem. "A přes to všechno byl zavražděn."
"Zadušen," pokračoval jsem. "Než ho budou pitvat, upozorněte je, že mají hledat halenový plyn. Myslím, že na něj přijdou, ale jen budou-li jej hledat."

"Nikdy jsem o ničem takovém neslyšel," bručel Crittenden.
"To většina lidí," připustil jsem. "Nedávno o něm mluvili ve zprávách, když ho začali používat v prodejních kioscích v podzemní dráze. Na tamější prodavače podnikli několik paličských útoků - stačilo tam stříknout nějakou hořlavinu a ti chudáci se usmažili. Halonový plyn měl požár uhasit, ještě než se rozhořel."
"Jak to funguje?"
"Vytěsní to kyslík v místnosti," řekl jsem. "Nerozumím tomu vědecky tak, abych věděl, jak to probíhá, ale výsledek je nakonec takový, jakého by dosáhl ten kropenatý pták. S tím polštářem."
"To by souhlasilo s fyzickými podklady," soudil Crittenden. "Ale jak byste sem chtěl ten halon dostat?"
"Ten už sem zavedli," ukázal jsem mu trysky na zdech a na stropě. "Když jsem je uviděl poprvé, myslel jsem, že si dal Bellermann zavést běžný systém postřiku, a nemohl jsem tomu uvěřit. Voda poškodí vzácné tisky víc než oheň a plno knihoven bylo zničeno tím, že se postřikování uvedlo do chodu nedopatřením. Řekl jsem něco v tom smyslu Karlovi a on mi dal přímo zuřivě najevo, že by své poklady nikdy nevystavil nebezpečí potopy.
Tak jsem pochopil, oč jde. Trysky měly vypouštět plyn, ne tekutinu, a bylo samozřejmé, že tím plynem bude halon. Pokud je mi známo, zavádějí jej v současné době nejlepší vědecké knihovny, ale Karl je myslím jediný, kdo si jej dal instalovat do knihovny soukromé."
Crittenden vylezl do poloviny žebříku, aby si prohlédl jeden z vývodů. "Úplně jako postřikovači hlavice," řekl, "přesně, jak jsem si taky myslel. Jak to ví, kdy to má spustit? Tepelné čidlo?"
"Přesně tak"
"Řekl jste vražda. To znamená, že to spustil člověk."
"Ano."
"Že by tu zapálil oheň? To by byl komplikovanější trik, než sem dostat velkého kropenatého ptáka."
"Stačí, abyste zahřál čidlo tak, aby reagovalo."
Jak?"
"Když jsem tu byl předtím," řekl jsem, "ucítil jsem závan kouře. Byl slabounký, ale nemohl jsem se zmýlit. Myslím, že právě to mě přimělo zeptat se Karla na oheň."
"No a?"
"Když jsme sem s paní Bellermannovou vešli a objevili mrtvého, ten čmoud už byl pryč. Ale bylo tu bezbarvé místečko na koberci, kterého jsem si všiml už dřív, a teď jsem se sehnul, abych si jej prohlédl lip." Ukázal jsem na tabríz (ale když teď o tom přemýšlím, mohl to být zrovna tak dobře isfahán). "Tady," ukázal jsem.
Crittenden si klekl k místu, které jsem mu naznačil, dvěma prsty je mnul a pak si k prstům čichl. "Spálené," oznámil. "Ale jenom nepatrně. Takovému čidlu nahoře to nemohlo zdaleka stačit."
"Já vím. To byla zkouška."
"Jaká zkouška?"
"Vražedné metody. Jak zvednete teplotu v místnosti, do které nemůžete vstoupit? Nemůžete odemknout dveře a nemůžete otevřít okno. Jak tam vyvoláte takové teplo, aby začal proudit plyn?"
"Jak?"
Otočil jsem se k Evě. "Řekněte jim, jak jste to udělala."
"Já nevím, o čem to mluvíte," odsekla. "Vy jste se musel zbláznit."
"Nepotřebovala jste oheň," řekl jsem. "Nepotřebovala jste ani žádné zvláštní teplo. Stačilo zavést dostatečné množství tepla přímo k čidlu, aby zareagovalo. Pokud byste dokázala teplo přesně lokalizovat, nebylo by nutné podstatně zvýšit teplotu v místností."
"Pokračujte," vybídl mě Crittenden.
Vzal jsem do ruky jedno ze zvětšovacích skel se slonovinovou rukojetí, která byla na několika místech v knihovně.
"Když jsem byl u skautů," říkal jsem, "neučili mě vůbec otevírat zámky. Ale skvěle dovedli rozdělávat oheň. Křesadlo, tření dřev a ten starý prostředek - soustředit lupou sluneční paprsky do jednoho bodu v nějaké snadno hořlavé látce."
"Okno," řekl Crittenden.
Přikývl jsem. "Vede na sever," připustil jsem, "takže slunce se samo dovnitř nedostane. Ale můžete trochu poodstoupit od okna a zachytit sluneční paprsky zrcadlem tak, abyste je pak zvětšovacím sklem mohli promítnout skrz okno. A soustředit je na nějaký předmět v místnosti."
"Tedy na tepelné čidlo."
"Nakonec ano," přisvědčil jsem. "Ale nejdřív se chcete ujistit, že to bude účinkovat. Nemůžete to zkoušet na senzoru, protože byste se o té účinnosti přesvědčil, až byste to celé spustil. Ale jinak nemůžete mít jistotu, že tloušťka okenního skla všecko nezmaří. Zkrátka chcete udělat pokus."
"To vysvětluje ten popálený koberec, ne?" Crittenden se k němu ještě jednou sehnul, pak vzhlédl k oknu. Jakmile bylo vidět obláček kouře nebo spálené místo, bylo jasné, že to funguje. A dávalo to představu o tom, jak dlouho bude trvat, než teplota stoupne dost vysoko. Když se popálila vlna, bude to stačit i k vyvolání teplotního poplachu."
"Panebože," zahýkala Eva, rychle se přizpůsobivší novým skutečnostem. Já myslela, že jste se zbláznil, ale teď vidím, jak se to dalo udělat. Ale kdo to mohl udělat?"
"Inu, to já nevím," odpověděl jsem. "Předpokládám, že to musel být někdo, kdo tu žil, znal knihovnu a věděl o halonu, někdo, kdo mohl mít finanční zisk ze smrti Karla Bellermanna. Řekněme nějaká osoba, jež se cítila být zanedbávána manželem, který s ní zacházel jako s hospodyní, a která mohla vidět jakousi spravedlnost v tom, že ho zabije, zatímco se zamkl se svými drahocennými knihami."
"Ty nemůžeš myslet mne, Bernie."
"Totiž, když to sama říkáš..."

"Ale já přece byla s tebou! Karl s námi obědval. Pak šel do knihovny a já tě zavedla do hostinského pokoje."
"Zavedla, to ano."
"A byli jsme tam spolu," řekla s očima cudně sklopenýma. "Přiznávám to s hanbou, když můj manžel tragicky zesnul, ale byli jsme spolu v posteli skoro až do šesti hodin, kdy jsme sešli dolů a našli jeho mrtvolu. To přece můžeš dosvědčit, Bernie?"
"Můžu odpřisáhnout, že jsme si spolu lehli do postele," řekl jsem. "A můžu taky odpřisáhnout, že já jsem tam byl do šesti, leda že bych se procházel jako náměsíčník. Ale já byl úplně vyřízený, Evo."
"Já také!"
"Neřekl bych. Ty sis už nevzala kávu, protože pak nemůžeš spát. No já rozhodně spát mohl. Myslím, že v ní bylo něco, po čem jsem usnul, a proto ty jsi kávu nechtěla. Myslím, že stejné uspávadlo bylo i v konvici, kterou jsi dala Karlovi sem, takže spal jako dudek, zatímco jsi pouštěla ten halon. Čekala jsi, až usnu, šla jsi ven se zrcadlem a lupou, zahřála jsi senzor, pustila plyn a vrátila se zpátky do postele. Halon vykonal své za pár minut a bez varování, i když třeba Karl nespal úplně jako dřevo. Halon není nijak cítit a není zbarvený a systém filtrace vzduchu jej všechen odstraní za necelou hodinu. Ale domnívám se, že v jeho organismu se stopy halonu najdou, stejně jako stopy nějakého sedativa ve zbytcích kávy v obou konvicích. A domnívám se, že tě to bohatě usvědčí."
Crittenden se domníval rovněž.

Když jsem se vrátil do města, měl jsem na záznamníku zprávu, abych zavolal Nizara Gulbenkiana. Bylo už pozdě, ale ten vzkaz zněl naléhavě.
"Špatné zprávy," řekl jsem mu. "Už jsem měl tu knihu skoro prodanou. On se pak zamkl v knihovně, aby obcoval s duchy Rexe Stouta a Franklina Delano Roosevelta, a než se vzpamatoval, byl na tom stejně jako oni."
"Chcete snad říct, že zemřel?"
"Jeho žena ho zabila." Vypověděl jsem mu celou tu historii. "To jsou tedy ty špatné zprávy, i když pro nás nejsou tak špatné jako pro Bellermannovy. Mám tu knihu zpátky a zákazníka pro ni určitě najdu."
"Ach, Bernie," povzdechl si. "Toho Bellermanna je mi líto. Byl to knihomol, jak zákon káže."
"To tedy byl."
"Ale jinak vaše špatné zprávy jsou vlastně dobré."
"Vážně?"
"Ano. Protože já jsem ohledně té knihy změnil názor."
"Nechcete ji prodat?"
Já ji prodat nemohu, zlomilo by mi to srdce. A teď, díky Bohu, ji ani nebudu muset prodávat."
"Opravdu?"
"Další dobré zprávy," řekl. "Obchodní transakce, dlouhodobá perspektiva s pěkným výnosem. S podrobnostmi vás nebudu nudit, ale dopadlo to skutečně výborně. Kdyby se vám podařilo knihu prodat, prosil bych vás teď, abyste mi ji zase koupil zpátky."
"Chápu."
"Bernie," řekl, "já jsem sběratel, lovec stejně vášnivý jako chudák Bellermann. Nikdy nechci prodávat. Chci jen rozmnožovat svoje državy." Oddechl si, zřejmě potěšen dobrými vyhlídkami. "Takže chci tu knihu zpátky. Ale provizi vám samozřejmě zaplatím."
"To nemůžu přijmout."
"Ale to by vám celá ta práce nic nevynesla?"
"Ne tak docela."
"Ale?"
"Hádám, že Bellermannova knihovna půjde nakonec do aukce jako celek," řekl jsem. "Eva dědit nemůže, ale nějaká neteř nebo synovec shrábnou pěknou sumičku. A na prodej potom bude pár skvělých knížek."
"To určitě."
"Až na to, že několik nejlepších kousků na aukci nebude," dodal jsem, "protože se bůhvíjak dostaly do mé aktovky, spolu s Fer-de-lance."
"To že jste dokázal, Bernie? V místnosti, kde byl nebožtík, zatýkaná vražednice a policista?"
"Bellermann mi ukázal své nejvybranější exempláře, takže jsem věděl, co kde vzít. A Crittendenovi bylo úplně jedno, co s knížkami dělám. Řekl jsem mu, že potřebuju něco na čtení do vlaku, a on klidně čekal, až si vyberu osm nebo deset svazků. To víte, vlakem se jede dlouho a on si zřejmě myslel, že čtu rychle."
"Přineste mi je," vyhrkl, "hned."
"Nizare, já jsem utahaný," stěžoval jsem si, "a vy jste až bůhvíkde v Riverdaleu. Hned zítra ráno, platí? A když už budu u vás, můžete mi vysvětlit, jak poznám tabríz od isfahánu."
"Ty jsou přece každý úplně jiný druh, Bernie. Jak si je někdo může plést?"
"Vysvětlíte mi to zítra. O.K.?"
"No dobrá," řekl. "Ale čekám strašně nerad."
Ti sběratelé! Nejsou prostě neodolatelní?